

Informatiedocument Onderwijs voor gemeenten bij de vestiging van een opvanglocatie voor asielzoekers

(bron: ministerie van OCW, ministerie van VenJ, COA, LOWAN)

Inleiding:

Gemeenten worden bij de vestiging van een opvangvoorziening voor asielzoekers vaak met een aantal vragen geconfronteerd inzake het organiseren van voldoende (passend) onderwijs voor asielzoekerskinderen. Indien niet eerder sprake was van opvang van asielzoekers in de gemeente is er weinig bekendheid met de specifieke regelgeving. Mede op verzoek van de VNG heeft het COA in afstemming met VenJ en OCW dit informatiedocument opgesteld dat beoogt gemeenten antwoord te bieden op deze vragen. Achtereenvolgens zal worden ingegaan op:

1. Schema partijen betrokken bij eerste onderwijs aan asielzoekerskinderen
2. Regelgeving OC&W eerste opvangonderwijs
 - a. Primair onderwijs
 - b. Voortgezet onderwijs
3. Regelgeving COA bij vestiging van een opvangvoorziening
 - a. Algemene financiële vergoedingen
 - b. Financiële vergoedingen huisvesting primair onderwijs (OHBA-regeling)
4. Links naar relevante documenten en organisaties

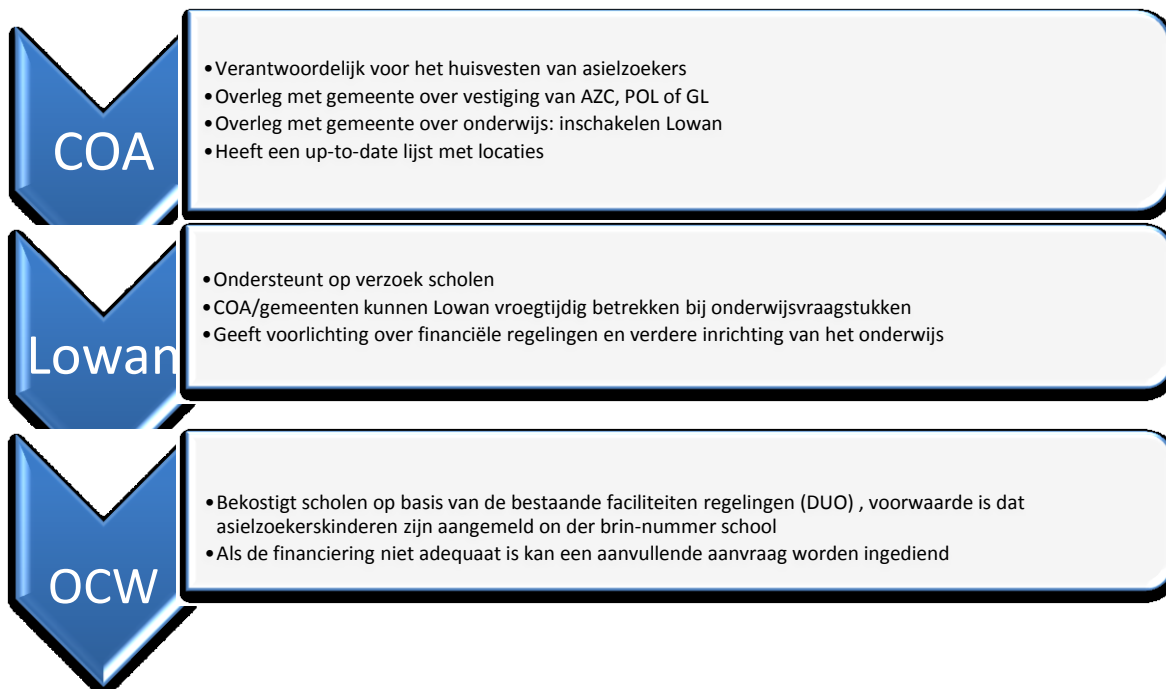
1. Schema partijen betrokken bij eerste onderwijs aan asielzoekerskinderen

Onderstaand wordt aangegeven welke partijen een rol spelen bij het onderwijs aan asielzoekerskinderen vanaf de binnenkomst in Nederland.

Zodra de leerplichtige kinderen in Nederland zijn vallen zij onder de leerplicht en wordt onderwijs voor hen georganiseerd. We gaan er van uit dat dit zo snel mogelijk gebeurt, maar in de praktijk kan het tot 8 weken duren als het gaat om het opzetten van een nieuwe onderwijslocatie.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de huisvesting van een onderwijsvoorziening. Schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor het verzorgen van onderwijs. Dit onderscheid in verantwoordelijkheden is van belang als het gaat om de diverse regelingen die relevant zijn voor de bekostiging van onderwijszaken.

Het Lowan ondersteunt op verzoek scholen die het eerste opvangonderwijs aan asielzoekers en nieuwkomers verzorgen. Gemeenten kunnen dan ook het Lowan vroegtijdig betrekken. Het Lowan ontvangt met ingang van 1 januari 2015 van OCW aanvullende subsidie om extra ondersteuning te verlenen aan scholen en schoolbesturen.

2. Regelgeving OC&W ten aanzien van eerste opvangonderwijs

a. Primair onderwijs (PO)

Reguliere bekostiging primair onderwijs

Basisscholen worden bekostigd op basis van het aantal leerlingen dat zij op 1 oktober van het voorafgaande jaar hadden. Basisscholen kunnen aanspraak maken op aanvullende bekostiging, zoals de gewichtenregeling. Ook scholen die onderwijs geven aan asielzoekers vallen onder deze systematiek.

Bijzondere bekostiging in het primair onderwijs

Daarnaast is er nog een aantal extra regelingen voor bijzondere bekostiging voor asielzoekerskinderen. Asielzoekerskinderen vallen onder de reguliere bekostiging van het primair onderwijs. Tegelijkertijd hebben scholen met asielzoekerskinderen te maken met een bijzondere situatie, omdat deze kinderen bij binnenkomst extra taalonderwijs nodig hebben. Daarom zijn er in het primair onderwijs bovenop de genoemde reguliere bekostiging aanvullende middelen beschikbaar. Deze aanvullende middelen kunnen op grond van de regeling bekostiging personeel PO 2014-2015 (artikel 43, 44 en 45) door basisscholen worden aangevraagd.

Op de aanvullende middelen voor bijzondere bekostiging in het primair onderwijs kan aanspraak worden gemaakt bij een toename van het aantal asielzoekerskinderen, bij het opvangen van vreemdelingen en bij het opvangen van asielzoekerskinderen in procesopvanglocaties en gezinslocaties.

Als er sprake is van een toename van minimaal tien asielzoekerskinderen na 1 oktober en vóór 1 juli, kan een schoolbestuur een aanvraag indienen voor bijzondere bekostiging op grond van artikel 43. Het schoolbestuur ontvangt dan € 1.333 per asielzoekerskind, per schooljaar. Dit schooljaar 2014/2015 hebben tot nu toe vijftien scholen met een groei van 602 leerlingen een totaalbedrag van € 800.000 op basis van deze bijzondere bekostiging ontvangen.

Bij de eerste opvang van vreemdelingen die korter dan één jaar in Nederland verblijven, ontvangt een schoolbestuur € 2.666 per vreemdeling. Een school die voor het eerst vreemdelingen opvangt, ontvangt een eenmalige aanvulling van € 10.222. Voor de eerste vier maanden van dit schooljaar 2014/2015 ontvangen 213 scholen met 4430 leerlingen een totaalbedrag van € 4.400.000. Dat is dus € 13.200.000 op jaarbasis.

In de situatie van opvang van asielzoekerskinderen in procesopvanglocaties en gezinslocaties, waar de leerlingen heel kort verblijven, ontvangt een schoolbestuur ook bijzondere bekostiging. Dit bedrag is per leerling € 782 per schooljaar. Dit schooljaar ontvangen twaalf scholen met 601 leerlingen een totaalbedrag van bijna € 500.000.

Dit houdt in dat in een aantal situaties scholen van alle drie deze regelingen gebruik kunnen maken.

b. Voortgezet onderwijs

Reguliere bekostiging voortgezet onderwijs

Scholen voor voortgezet onderwijs worden per kalenderjaar bekostigd op basis van het aantal leerlingen dat zij op 1 oktober van het voorafgaande jaar hadden. De scholen kunnen aanspraak maken op de bestaande extra reguliere bekostiging, zoals de Leerplusregeling.

Er zijn voor het voortgezet onderwijs - naast de reguliere basisbekostiging en de extra reguliere bekostiging - twee regelingen voor aanvullende bekostiging van asielzoekerskinderen van toepassing.

Aanvullende bekostiging in het voortgezet onderwijs

De scholen voor voortgezet onderwijs die onderwijs bieden aan deze doelgroep hebben vaak te maken met instroom van leerlingen gedurende het schooljaar.

Voor leerlingen die niet de Nederlandse nationaliteit bezitten en die korter dan een jaar in Nederland verblijven, kan het bevoegd gezag van de desbetreffende school aanvullende bekostiging verkrijgen. Dit kan via de regeling Eerste opvang vreemdelingen. Deze bekostiging heeft betrekking op een periode van zes maanden met als peildata 1 oktober (€ 2.250 voor de periode augustus voorafgaande aan dit peilmoment tot en met december volgend op dit peilmoment) en 1 april (€ 2.250 voor de periode januari voorafgaand aan dit peilmoment tot en met juli volgend op dit peilmoment). Dit bedrag kan maximaal twee maal voor dezelfde leerling worden verstrekt.

Tenslotte hebben de scholen die voor het eerst opvang bieden aan vreemdelingen te maken met opstartkosten. Daarvoor kunnen scholen, mits het meer dan tien leerlingen betreft, extra aanvullende bekostiging (€ 16.000) krijgen.

Deze leerlingen hebben vaak extra ondersteuning nodig, bijvoorbeeld wanneer ze een taalachterstand hebben. Ook daarvoor kunnen scholen extra bekostiging krijgen, via de regeling Nieuwkomers VO. Het gaat hier wederom om leerlingen die niet de Nederlandse nationaliteit bezitten. Voor de leerlingen die korter dan één jaar in Nederland verblijven is dit gemiddeld € 5.100 en voor de leerlingen die tussen één en twee jaar in Nederland verblijven € 3.100.

3. Regelgeving COA bij vestiging van een opvangvoorziening

a. Algemene financiële vergoedingen

Om gemeenten te ondersteunen biedt het COA vergoedingen aan gemeenten waar een opvangcentrum is gevestigd. Deze vergoedingen vinden hun wettelijke basis in het Faciliteitenbesluit opvangcentra. Op basis van het Faciliteitenbesluit kan een gemeente waar een opvanglocatie is gevestigd, aanspraak maken op deze uitkeringen. De hoogte hiervan is gerelateerd aan de capaciteit van het centrum.

Faciliteitenbesluit opvangcentra (2015):

http://wetten.overheid.nl/BWBR0006849/geldigheidsdatum_02-04-2015

Het Faciliteitenbesluit kent in grote lijnen de volgende vergoedingen

- reguliere vergoedingen (wooneenheden en bijdrage per bewoner)
- vergoeding voorbereiding/ initiële kosten
- vergoeding onderwijshuisvestingskosten (zie Ohba-regeling).

Wooneenheden en bijdrage per bewoner

Het inwonertal van de gemeente wordt met de komst van een opvangcentrum vergroot. Dit verhoogde inwonertal zal veelal niet direct resulteren in een hogere uitkering uit het Gemeentefonds. Het COA verstrekt daarom jaarlijks, gedurende de periode van de bestuursovereenkomst, een uitkering.

Het jaarlijks uit te keren bedrag wordt als volgt berekend:

$(\text{capaciteit centrum}) \times (\text{uitkeringsbedrag}) \times (\text{uitkeringspercentage}) \times (90\% \text{ bezettingsgraad})$
minus $(\text{aantal in de GBA ingeschreven asielzoekers}) \times (\text{uitkeringspercentage})$
 $(\text{wooneenheid}) \times (\text{uitkeringsbedrag}) \times (\text{uitkeringspercentage})$.

De hoogte van het uitkeringsbedrag en het uitkeringspercentage zijn conform de verdeelmaatstaven van het Gemeentefonds die jaarlijks worden bekendgemaakt door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Voorbereidings- of initiële kosten

De vestiging van een nieuw opvangcentrum brengt voor een gemeente in de aanloopfase extra voorbereidende werkzaamheden met zich mee. Hierbij valt te denken aan het organiseren van informatiebijeenkomsten voor de omwonenden. Op basis van een met de gemeente vooraf overlegde begroting wordt in overleg tussen gemeente en COA een bijdrage in de kosten overeengekomen.

Bijdrage onderwijshuisvestingskosten

De gemeente ontvangt een bijdrage voor de stichtingskosten huisvesting die gemaakt worden om kinderen in de asielprocedure basisonderwijs te bieden. Dit is de regeling 'Onderwijshuisvestings-budgetten ten behoeve van asielzoekers die basisonderwijs volgen' (Ohba-regeling, zie hieronder).

b. Financiële vergoedingen huisvesting primair onderwijs (OHBA-regeling)

In het Faciliteitenbesluit opvangcentra is opgenomen dat gemeenten een bijdrage ontvangen voor de huisvestingskosten die gemaakt worden om kinderen basisonderwijs te bieden. Dit is de regeling *Onderwijshuisvestingsbudgetten ten behoeve van basisonderwijs aan asielzoekerskinderen* (Ohba-regeling). De Ohba-regeling wordt door het COA uitgevoerd en is een ministeriële regeling. De

*Informatiedocument Onderwijs voor gemeenten
bij de vestiging van een opvanglocatie voor asielzoekers*

regeling voorziet in een bijdrage in de stichtingskosten onderwijshuisvesting ten behoeve van basisonderwijs aan kinderen. Het gaat hierbij om een bijdrage aan zowel nieuw te realiseren voorzieningen als uitbreidingen op bestaande voorzieningen. Een beroep op deze regeling kan uitsluitend gedaan worden door de gemeente.

De regeling kent zeven bekostigingsonderdelen:

1. terrein of grond
2. gebouw
3. onderwijsleerpakket
4. meubilair
5. klokuren gymnastiek
6. verzekeringen
7. onroerend zaakbelasting

De bijdrage wordt berekend over de periode die vermeldt wordt in de bestuursovereenkomst die door de gemeente is aangegaan met het COA.

De onderwijsvoorziening wordt altijd gezien als tijdelijk en dient te worden aangehaakt aan een bestaande moederschool. Ook in de berekeningssystematiek wordt aldus van een zogenaamd doortellen op de moederschool uitgegaan.

De gemeente is verantwoordelijk voor de ‘stichting’ van de onderwijsvoorziening. Al in het eerste stadium van realisatie van het opvangcentrum dient de gemeente een keuze te maken tussen realisatie van de voorziening in bestaande bouw (via ingebruikname bestaande leegstand) of de stichting van een dislocatie van de moederschool via semipermanente nieuwbouw (vaak op het terrein van het opvangcentrum). Snelle besluitvorming aangaande de vorm van realisatie van de voorziening is van belang, zodat, indien de keuze valt op semipermanente bouw, in een zo vroeg mogelijk stadium kan worden aangesloten bij de planvorming en het vergunningetraject van de opvanglocatie. Indien de aanvraag van de gemeente nog niet kan worden onderbouwd door een officiële leerlingentelling wordt bij de voorlopige vaststelling uitgegaan van een te verwachten leerlingenaantal. De definitieve vaststelling vindt dan plaats op basis van de officiële leerlingentelling.

De bijdrage wordt voor de gehele periode van de bestuursovereenkomst in een keer verstrekt op basis van de in het stichtingsjaar geldende normbedragen en percentages. Bij verlenging van de overeenkomst wordt opnieuw beschikt over de nieuwe periode, rekening houdend met de inmiddels verstreken afschrijvingstermijn en de toentertijd geldende normbedragen en percentages. De nieuwe beschikking heeft dan geen betrekking meer op het onderwijsleerpakket en het meubilair aangezien de stichtingskosten hiervan al à fonds perdu zijn verstrekt en vervanging via de reguliere kanalen kan plaatsvinden.

(Regeling onderwijshuisvestingsbudgetten asielzoekers 2015 (OHBA):
http://wetten.overheid.nl/BWBR0009908/geldigheidsdatum_02-04-2015

Algemene facilitering onderwijs aan kinderen

Naast de Ohba-regeling kent het COA een algemene regeling voor het faciliteren van het volgen van onderwijs door leerplichtige kinderen: het Kader Onderwijsvoorziening en -faciliteit t.b.v. kinderen. Hierin komen de financiële vergoeding aan de asielzoekers en de scholen, de procedures voor invulling van de onderwijskaart en het schoolvervoer aan de orde. Het Kader sluit aan bij de bedragen uit de Wet tegemoetkoming onderwijs- en schoolkosten (WTOS) als uitgevoerd door de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). De bedragen worden voorafgaand aan ieder schooljaar vastgesteld.

Bijdrage voor de leerplichtige

Ouders van een leerplichtige kind ontvangen van het COA per schooljaar een bedrag voor de aanschaf van schrijfmateriaal, schooltas, gym-/zwemspullen en dergelijke.

Bijdrage voor de basisschool

Een basisschool die wordt bezocht door kinderen van een opvanglocatie ontvangt een lumpsum bedrag per leerling-plaats op jaarbasis.

Bijdrage voor het vervolg onderwijs

De hoogte van de vergoeding voor scholen van vervolg onderwijs wordt bepaald door het type onderwijs dat de leerplichtige asielzoeker volgt en wordt wederom per leerling-plaats beschikbaar gesteld.

Voor de vergoeding aan scholen voor het gehele jaar wordt gekeken naar het maximaal aantal leerling-plaatsen dat zij gelijktijdig beschikbaar heeft gesteld. Dit is gelijk aan het maximaal aantal leerlingen dat gedurende het jaar gelijktijdig is ingeschreven. Dit maximum aantal is dan ook de basis voor de afrekening aan het eind van het jaar. Afspraken over onderwijs worden tussen het COA en de school vastgelegd in een convenant.

4. Links naar relevante documenten en organisaties

OC&W

Brief van de staatssecretaris van OCW met een reactie op de motie Klaver inzake onderwijsbekostiging:

<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-31293-243.html>

Verslag van het schriftelijk overleg naar aanleiding van de motie Klaver inzake onderwijsbekostiging PO en VO aan asielzoekerskinderen

<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/dossier/31293/kst-31293-244?resultIndex=8&sorttype=1&sortorder=4>

COA

Faciliteitenbesluit opvangcentra:

http://wetten.overheid.nl/BWBR0006849/geldigheidsdatum_02-04-2015

OHBA regeling:

http://wetten.overheid.nl/BWBR0009908/geldigheidsdatum_02-04-2015

Landelijke onderwijswerkgroep asielzoekers en nieuwkomers (LOWAN)

Website homepage:

<http://www.lowan.nl>

Website financiën Primair onderwijs:

<http://www.lowan.nl/primair-onderwijs/financiering/ocwduo>

Website financiën Voortgezet onderwijs:

<http://www.lowan.nl/voortgezet-onderwijs/financiering/ocwduo>